

**Пояснювальна записка до проекту рішення обласної ради
«Про Програму економічного і соціального розвитку
Чернігівської області на 2020 рік»**

Програма економічного і соціального розвитку Чернігівської області на 2020 рік (далі – Програма) розроблена відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 №335).

Програма враховує результати аналізу соціально-економічної ситуації в області у 2019 році та відповідає завданням і положенням Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385), Плану заходів з її реалізації на 2018-2020 роки (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.09.2018 №733), Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, визначених ООН, Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України до 2030 року» від 30.09.2019 №722, а також Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року (затверджена рішенням двадцять п'ятої сесії обласної ради шостого скликання 28.05.2015), Плану заходів з реалізації у 2018–2020 роках Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року (затверджений рішенням одинадцятої сесії обласної ради 7 скликання від 07.12.2017 №7-II/VII). В ній визначено ключові заходи, які необхідно вжити для досягнення пріоритетних завдань розвитку Чернігівщини у 2020 році.

Головною метою розвитку регіону у 2020 році визначено: підвищення якості життя та добробуту населення на основі реалізації обґрунтованих структурних реформ, зростання конкурентоспроможності економіки області, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на сучасній технологічній основі, комплексного економічного і соціального розвитку адмінтериторій області, розвитку громадянського суспільства, підтримання стабільного та задовільного стану навколишнього природного середовища.

Досягнення поставленої мети буде здійснюватись через реалізацію пріоритетів у визначених Стратегією сталого розвитку Чернігівської області до 2020 року цілях. А саме:

1. Розвиток людського потенціалу.
2. Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання.
3. Розвиток сільських територій.

Програма містить основні показники економічного та соціального розвитку області на 2020 рік, які враховують існуючі тенденції соціально-економічного розвитку регіону та базуються на прогнозних макропоказниках економічного і соціального розвитку України, визначених у додатку до постанови Кабінету Міністрів України від 15.05.2019 № 555 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2020-2022 роки» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 883).

Показники розраховані на підставі статистичних даних, намірів суб'єктів господарювання усіх форм власності, організацій, структурних підрозділів обласної державної адміністрації, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Основні макроекономічні показники розраховані на 2020 рік та на період до 2022 року за двома сценаріями. Основну різницю між сценаріями формує, насамперед, реформування економіки регіону в залежності від впливу негативних і позитивних факторів, низки викликів та ризиків, активізації внутрішнього попиту, тенденцій валютного ринку, зовнішньо-економічної кон'юнктури, швидкості соціально-економічних перетворень.

За I сценарієм індекс фізичного обсягу *валового регіонального продукту* в 2020 році прогнозується на рівні 102,0 %, промислового виробництва – 100,8 %, сільськогосподарського виробництва – 102,6 %, обороту роздрібною торгівлі – 100,5 %.

У *сільському господарстві* всіма категоріями господарств передбачається виробництво: зерна (у вазі після доробки) 5000,0 тис. т, цукрових буряків – 220,0 тис. т, олійних культур – 920,0 тис. т, картоплі – 1300,0 тис. т, овочів – 210,0 тис. т, м'яса худоби та птиці – 53,5 тис. т, молока – 530,0 тис. т, яєць – 295,0 млн. штук.

Прискорення процесу інтеграції регіону у світове співтовариство, адаптація господарюючих суб'єктів до норм і правил, які діють в рамках зони вільної торгівлі України з країнами ЄС, дають підстави прогнозувати *збільшення експорту на 4,9 %* (до 823,7 млн дол. США).

Пріоритетними напрямками *інвестиційної діяльності* буде створення умов для формування сприятливого інвестиційного середовища та позитивного іміджу області, формування ефективної системи залучення, супроводу та кваліфікованого консультативно-методичного забезпечення діяльності інвесторів, залучення позабюджетних джерел фінансування, в т.ч. коштів міжнародної технічної допомоги.

Це дозволить за рахунок усіх джерел фінансування залучити в економіку області 9,6 млрд грн капітальних інвестицій, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком) станом на 31.12.2020 досягне 455,0 млн дол. США.

Враховуючи заплановане Урядом підвищення мінімальної заробітної плати, *середньомісячна заробітна плата* у 2020 році прогнозується на рівні 9585 гривень.

За II сценарієм економічний і соціальний розвиток області відбудуватиметься на фоні більш оптимістичних очікувань щодо адаптації бізнесу до зміни економічних умов, а також більш динамічного зрушення соціальних стандартів і нижчого рівня безробіття. За ним валовий регіональний продукт зросте на 2,5 %, промисловість – на 1,0 %, сільське господарство – на 5,0 %, оборот роздрібної торгівлі – на 1,5 %, експорт товарів – на 5,2 %, обсяг залучених капітальних інвестицій досягне 10,0 млрд грн, іноземних на 31.12.2020 – 460,0 млн дол. США, заробітна плата прогнозується на рівні 9776 гривень.

Подальший **розвиток підприємництва** забезпечуватиметься за рахунок створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва, доступності та підвищення якості надання адміністративних послуг, інформаційно-консультаційної допомоги, розширення доступу суб'єктів малого та середнього підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів, підтримки розвитку мережі елементів інфраструктури малого та середнього підприємництва та забезпечення її ефективного функціонування.

Кількість малих підприємств становитиме 58 одиниць у розрахунку на 10 тисяч осіб наявного населення. Обсяги реалізованої малими підприємствами продукції (робіт, послуг) прогноуються на рівні 36,0 млрд гривень.

Розвиток інфраструктури регіону відбуватиметься за рахунок поліпшення стану та модернізації соціальної інфраструктури, покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг і мостів, дорожньої інфраструктури, ефективного планування територій.

Продовжиться **реалізація державних та регіональних програм житлового будівництва**, зокрема, підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства «Власний дім», житлового кредитування молоді, програми «Часткова компенсація відсоткової ставки кредитів комерційних банків молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла», забезпечення житлом пільгових категорій населення, в т.ч. з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції (операції Об'єднаних сил) та потребують поліпшення житлових умов, та сімей загиблих військовослужбовців, переселенців та дітей-сиріт.

З метою **економії паливно-енергетичних ресурсів та енергозбереження** продовжиться робота з оптимізації споживання енергетичних ресурсів всіма категоріями споживачів, збільшення обсягів споживання альтернативних видів палива, в тому числі місцевих, що зменшить частку природного газу в паливному балансі. Пріоритетною буде термомодернізація об'єктів. Здійснюватимуться заходи, спрямовані на стимулювання населення, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) до впровадження енергозберігаючих заходів та ощадливого використання енергоресурсів.

У сфері реалізації **державної соціальної політики** пріоритетами є підтримка найбільш вразливих верств населення. Приділятиметься увага соціальному захисту учасників антитерористичної операції, операції

Об'єданих сил, бійців-добровольців, членів їх сімей, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб.

Здійснюватимуться заходи з підтримки багатодітних сімей, дітей соціально незахищених категорій та сімей, які опинились у складних життєвих обставинах, інформаційно-просвітницькі кампанії з пропаганди здорового способу життя, підвищення рівня обізнаності населення щодо утвердження гендерної рівності в суспільстві та подолання гендерних стереотипів, національно-патріотичного виховання для дітей та молоді.

Планується збільшити кількість дитячих будинків сімейного типу до 29, прийомних сімей – до 208, а кількість дітей, залучених до цих форм сімейного виховання – до 525.

У сфері **охорони здоров'я населення** продовжиться її реформування з акцентом на первинну ланку, в першу чергу на амбулаторії загальної практики - сімейної медицини, забезпечення доступної, якісної, сучасної медичної допомоги населенню, надання повного спектру медичних послуг сільському населенню, покращення надання медичної допомоги матерям та дітям, а також профілактику та лікування соціально небезпечних хвороб.

В **освітній галузі** планується відкрити 3 дошкільні навчальні заклади та 3 додаткові групи, охопити не менше 97,3% дітей віком від 3 до 6 (7) років всіма формами дошкільної освіти. Значна увага приділятиметься створенню сучасного освітнього середовища Нової української школи. Буде створено умови для рівного доступу дітей, у т.ч. з особливими освітніми потребами, до отримання якісних освітніх послуг.

Вища та професійна (професійно-технічна) освіта буде зорієнтована на потреби регіонального ринку праці.

У **сфері культури і туризму** планується проведення на високому організаційному та творчому рівні культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, пам'ятних дат, ювілеїв, фестивалів та конкурсів, що дозволить сформувати гармонійне культурне середовище області. Вживатимуться заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури, збереження пам'яток архітектури.

Популяризація історико-культурного та туристичного потенціалу області на внутрішньому та міжнародному ринках туристичних послуг, реалізація заходів щодо розвитку туризму в області створюватиме позитивний туристичний імідж Чернігівщини. Одним із пріоритетів визначено також розвиток сільського та фестивального (подієвого) видів туризму.

У сфері **фізичного виховання і спорту** вживатимуться заходи щодо розбудови спортивної інфраструктури, зміцнення матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту, зокрема здійснюватиметься будівництво в містах і районах області футбольних майданчиків, реконструкція існуючих спортивних об'єктів. Реалізовуватимуться заходи Національної стратегії з оздоровчої рухової активності. Продовжиться виконання програми підготовки провідних спортсменів Чернігівщини до літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських ігор у м.Токіо (Японія).

Проектом Програми на 2020 рік передбачено комплекс заходів, спрямованих на утримання *екологічної безпеки та поліпшення стану навколишнього природного середовища*. Пріоритетами будуть зменшення негативного впливу відходів на довкілля, збереження і відтворення природного різноманіття, забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та надання гарантованої допомоги у разі їх виникнення.

Продовжуватиметься робота з впровадження *реформи децентралізації*. Забезпечуватиметься організаційна підтримка, інформаційно-просвітницький супровід вже діючих об'єднаних територіальних громад, а також сприяння добровільному об'єднанню територіальних громад та приєднанню до об'єднаних територіальних громад.

Програма економічного і соціального розвитку області передбачає реалізацію заходів 46 регіональних цільових програм. Крім того, передбачається затвердження сесією обласної ради ще 1 проєкту Програми, який реалізовуватиметься у 2020 році.

До додатку 3 проєкту Програми включено Перелік інвестиційних проєктів, які планується реалізувати в Чернігівській області у 2020 році, відповідно до яких було подано заявки до регіонального адміністратора на участь у конкурсному відборі на 2020 рік за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Відбір проєктів здійснюється виключно на конкурсних засадах. У відповідності до сформованого рейтингового списку проєктів, за результатами оцінювання регіональною конкурсною комісією, остаточний перелік формується Міжвідомчою комісією при Міністерстві розвитку громад та територій України.

Впровадження заходів Програми економічного і соціального розвитку передбачається за рахунок коштів бюджетів усіх рівнів (включаючи кошти Державного фонду регіонального розвитку, субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, інші субвенції з державного бюджету, передбачених додатком 3 до Закону України «Про Державний бюджет на 2020 рік»), міжнародної технічної допомоги, власних коштів суб'єктів господарювання, вітчизняних та іноземних інвестицій.

**Директор Департаменту
розвитку економіки та
сільського господарства
облдержадміністрації**

Олександра ХОМИК